4.4. HADİSLERDEN MESAJLAR: İLİM

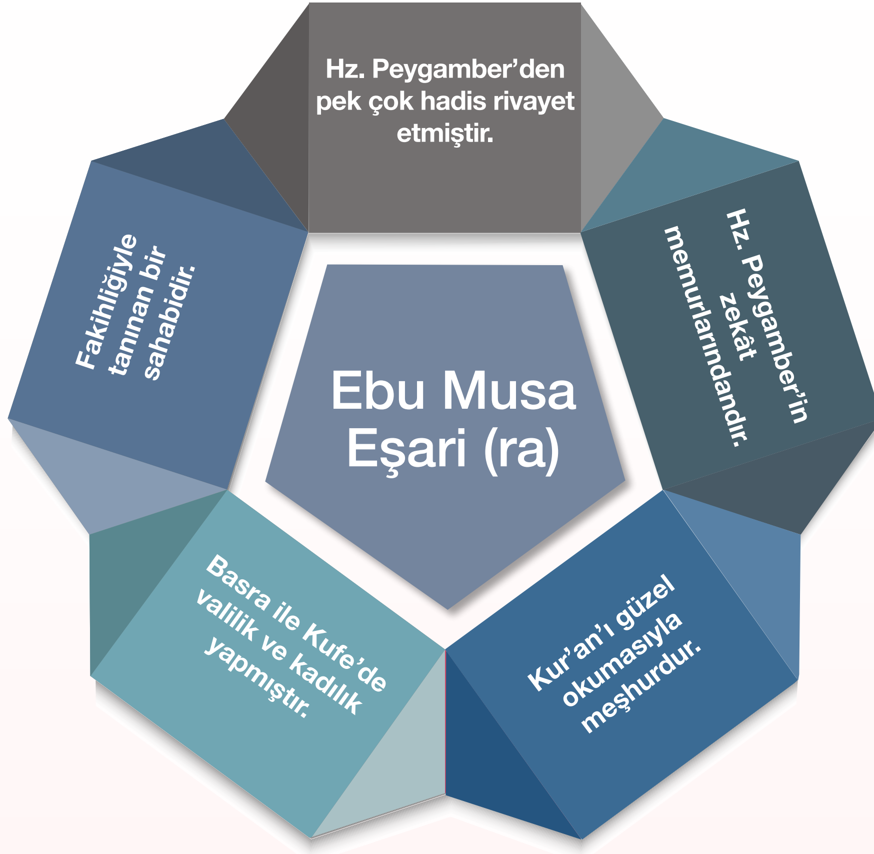
عَنْ أَبِي مُوسَى، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ:

”مَثَلُ مَا بَعَثَنِيَ اللّٰهُ بِهِ مِنَ الْهُدَى وَالْعِلْمِ، كَمَثَلِ الْغَيْثِ الْكَثِيرِ أَصَابَ
أَرْضًا، فَكَانَ مِنْهَا نَقِيَّةٌ، قَبِلَتِ الْمَاءَ، فَأَنْبَتَتِ الْكَلَأَ وَالْعُشْبَ الْكَثِيرَ، وَكَانَتْ
مِنْهَا أَجَادِبُ، أَمْسَكَتِ الْمَاءَ، فَنَفَعَ اللّٰهُ بِهَا النَّاسَ، فَشَرِبُوا وَسَقَوْا وَزَرَعُوا،
وَأَصَابَتْ مِنْهَا طَائِفَةً أُخْرَى، إِنَّمَا هِيَ قِيعَانٌ لَا تُمْسِكُ مَاءً وَلَا تُنْبِتُ كَلَأً،
فَذَلِكَ مَثَلُ مَنْ فَقُهَ فِي دِينِ اللّٰهِ، وَنَفَعَهُ مَا بَعَثَنِيَ اللّٰهُ بِهِ فَعَلِمَ وَعَلَّمَ، وَمَثَلُ مَنْ
لَمْ يَرْفَعْ بِذَلِكَ رَأْسًا، وَلَمْ يَقْبَلْ هُدَى اللّٰهِ الَّذِي أُرْسِلْتُ بِهِ.“

Ebu Musa Eşari (ra), Nebi’den (sav) şöyle rivayet etti:

Allah’ın (cc) benim vasıtamla gönderdiği hidayet ve ilim, yeryüzüne düşen bol yağmura benzer. Yeryüzünün bir kısmı verimli topraktır. Bu kısım yağmur suyunu emer, birçok ot ve çayır bitirir. Bir kısmı da suyu emmeden üstünde tutan killi topraktır. Allah burada biriken sudan insanları faydalandırır. İnsanlar o sudan içer, o suyla hayvanlarını sular ve ziraatle uğraşırlar. Yağmurun bir kısmı ise düz ve kaygan araziye düşer. Burası ne suyu tutar ne de burada ot biter. İşte bu; Allah’ın dininde anlayışlı olan, Allah’ın benimle gönderdiği hidayet ve ilim kendisine fayda veren, onu öğrenip öğreten kişi ile buna baş kaldırıp Allah’ın hidayetini kabul etmeyen kişinin durumu gibidir.

(Buhari, “İlim”, 20)

Grafik Bilgi 4.2
Hadisin ravisi[22]

Ebu Musa Eşari'den (ra) rivayet edilen söz konusu hadisişerifte ilim öğrenmenin ve öğrenilen ilimle amel etmenin önemi vurgulanmıştır. Nitekim ilme çok kıymet veren İslam dininde ilk vahiy "Oku..."[23] emriyle başlamıştır. Allah Resulü de birçok hadisinde ilim öğrenmenin, öğretmenin ve ilimle amel etmenin önemine dikkat çekmiştir.

Bu hadiste Hz. Peygamber, insanlara bildirmesi için kendisine verilen ilim ve hikmeti yağmur ile tasvir etmiştir. Buna göre yağmurun yağması, başka bir deyişle Allah Resulü'nün tebliği üç şekilde karşılık bulmaktadır. Bunlardan ilki, yağmur suyunu içine çekip üzerinde ot ve bitki yeşerten, ürün veren ve bu ürünlerden canlıların istifade ettiği yer gibidir. Resulullah'ın tebliğini kabul edip ilmiyle amel eden insanlar bu nevidendir. Onlar hem şahsi anlamda ilim ve hidayetten nasiplenmekte hem de öğrendiklerini başkalarına aktarmaktadırlar.

İkincisi, yağmuru kendisi almayıp üzerinde tutan ve canlıların ondan fayda sağlamasına vesile olan yer gibidir. Nitekim insanlardan bir kısmı Resulullah'ın ilim ve hikmetini muhafaza eder, bir başkasına aktarır fakat kendisi bu ilimden fayda bulacağı ameli yerine getirmez.

Üçüncüsü ise yağmurun üzerinden akıp gittiği yer gibidir. Böyle bir durumda ne kişinin kendisi ne de başka canlılar yağmurdan istifade edebilir. İşte insanlardan bazısı da ilim ve hikmet kendisine ulaştığı hâlde ne kendisi bu tebliğle amel eder ne de başkaları istifade etsin diye onu muhafaza eder.[24]

İlim konusunda Müslümanlara düşen görev ilmin gerektirdiklerini öğrenmek ve öğrendikleriyle amel etmektir. Ayrıca Hz. Peygamber'in dua buyurduğu gibi fayda vermeyen ilimden de Allah'a (cc) sığınmaktır.[25]

Hadisten Notlar

- İslam dininde ilim çok kıymetlidir.
- Hz. Peygamber ilim ve hikmet sahibidir.
- İlim ve amel bir bütündür.
- Fayda vermeyen ilimle meşgul olmamak gerekir.
- Allah Resulü'nün tebliği, kurumuş toprağın canlanmasına vesile olan yağmur gibidir.
- İlim, amele dönüştüğünde insana ve çevresine fayda sağlar.
- İlmi öğrenmek kadar öğrenilen ilmi başkalarına aktarmak da önemlidir.

Sıra Sizde

İlimle ilgili hadisişerifi anlamını değiştirmeyecek şekilde kendi cümlelerinizle aşağıdaki boş alana yazınız.

....

....

....

İlimle ilgili daha fazla hadisişerife bu karekoddan ya da kitap sonundaki “Hadis Metinleri” bölümünden ulaşabilirsiniz.

Etkinlik-5

20 dk.

Amaç	İlimle ilgili bir hadisişerifi anlayabilme
Yönerge	**Aşağıdaki uygulama adımlarını takip ederek etkinliği gerçekleştiriniz.** 1. Size verilen süre içerisinde “Hadislerden Mesajlar: İlim” konusunu ne kadar bildiğiniz hakkında düşününüz. 2. Konuya dair bilgilerinizin yeterli olmadığını düşünüyorsanız baş parmağınızı kaldırınız. 3. Konuyu biraz daha çalışmanız gerektiğini düşünüyorsanız iki parmağınızı kaldırınız. 4. Konuyla ilgili yardım almanız gerektiğini düşünüyorsanız üç parmağınızı kaldırınız. 5. Tek başınıza konuyla ilgili soruları yanıtlayacağınızı düşünüyorsanız dört parmağınızı kaldırınız. 6. Konuyu bir başkasına anlatabilecek kadar iyi bildiğinizi düşünüyorsanız beş parmağınızı kaldırınız.
Değerlendirme	**Bildiklerinizden hareketle altta verilen boş alana kısa bir metin yazınız.** ....

Etkinlik-6

30 dk.

Amaç	İlimle ilgili hadisişerifi inceleyip kendi hayatı için anlamlı hâle getirebilme
Yönerge	**Aşağıdaki uygulama adımlarını takip ederek etkinliği gerçekleştiriniz.** 1. İlimle ilgili hadisişerifi yorumlamada yararlanılacak ilke ve ölçütler belirleyiniz. 2. Belirlediğiniz ilke ve ölçütlere göre söz konusu hadisişerifi inceleyiniz. 3. Hadisişerifin mesajlarını belirleyerek listeleyiniz. 4. Hadisişerifin mesajlarından hareketle bu hadisişerifin sizin için ne ifade ettiğini anlatan bir metin yazınız. ....
Değerlendirme	**Bu etkinlikle ilgili aşağıda verilen öz değerlendirme formunu doldurunuz.**

ÖZ DEĞERLENDİRME FORMU

Öğrencinin Adı ve Soyadı:	Sınıfı ve Numarası:

Aşağıda verilen değerlendirme ölçütlerini okuyunuz. Bu ifadelerdeki yargıları kendi durumunuza göre “Evet”, “Kısmen” veya “Hayır” şeklinde işaretleyiniz. Tüm ölçütlerle ilgili düşüncenizi işaretlemeyi unutmayınız.

	Ölçütler	Dereceler		
		Evet	Kısmen	Hayır
1.	Etkinliğin yönergesini takip ettim.			
2.	Hadisişerifin mesajlarını belirledim.			
3.	Hadisişerifin mesajlarının hayatımdaki yerini düşündüm.			
4.	Hadisişerifin mesajlarından hareketle bir metin kaleme aldım.			
5.	Hadisişerifin mesajlarını hayatımda uygulayabilmek için bir planlama yapmaya karar verdim.			

Kontrol Noktası

1-3. soruların başında yer alan kutucuklara cümlelerde verilen bilgiler doğru ise “D”, yanlış ise “Y” yazınız.

☐ **1.** Hz. Peygamber’in zekât memurları arasında Ebu Musa Eşari de (ra) yer almaktadır.

☐ **2.** Ebu Musa Eşari (ra), Şam’da kadılık görevi yapmıştır.

☐ **3.** Ebu Musa Eşari (ra), Allah’ın (cc) kendisine güzel bir ses ihsan ettiği sahabidir.

Aşağıdaki 4. sorunun cevabını boş bırakılan alana yazınız.

4. İlim ve amel arasında nasıl bir ilişki vardır? Açıklayınız.

....

....

....

Performans Görevi

Amaç	Görev/Rol	Ürün	Değerlendirme Ölçütleri
Hadis ve sünnetin anlaşılmasında dikkat edilmesi gereken esaslarla ilgili analitik düşünebilme	Bu çalışmadaki göreviniz, hadislerin anlaşılmasında dikkat edilmesi gereken esaslarla ilgili bir etkileşimli pano hazırlayarak arkadaşlarınızla paylaşmanızdır.	Hadislerin anlaşılmasında dikkat edilmesi gereken esaslarla ilgili etkileşimli pano	Ortaya koyduğunuz ürün aşağıdaki ölçütlere göre değerlendirilecektir: * Veri Toplama (Hadis ve sünnetin anlaşılmasında dikkat edilmesi gereken esaslarla ilgili veriler doğru kaynaklardan toplanmalı) * İlişki Kurma (Hadis ve sünnetin anlaşılmasında dikkat edilmesi gereken esaslar arasında ilişki kurulmalı) * Yapılandırma (Hadis ve sünnetin anlaşılmasında dikkat edilmesi gereken esaslarla ilgili veriler günlük hayattan örneklerle yapılandırmalı) * Dil ve Anlatım (Konu açık, anlaşılır ve seviyeye uygun bir şekilde akıcı bir üslupla hazırlanmalı)

Yönerge: Bu performans görevini hazırlarken aşağıda verilen açıklamalara dikkat ediniz.

1. Öğretmeninizin rehberliğinde üç gruba ayrılınız.
2. Grup üyeleri arasında iş bölümü yaparak bir çalışma planı hazırlayınız.
3. Ders kitabı, makale, hadis tarihi kitapları, güvenilir internet siteleri vb. kaynaklardan araştırma yapınız.
4. Hadis ve sünnetin anlaşılmasında dikkat edilmesi gereken esasları tespit ediniz.
5. Tespit ettiğiniz esasları ve örnekleri bir etkileşimli pano oluşturacak şekilde düzenleyiniz.
6. Sembol, şekil ve görsellere yer vererek kısa ve öz cümleler içeren estetik bir tasarım oluşturunuz.
7. Pano içinde konuyla ilgili eksik kaldığını düşündüğünüz bilgilerin, anlaşılmamış bölümlerle ilgili soruların ve bunlara verilebilecek cevapların yer alabileceği etkin bir alan tasarlayınız.
8. Oluşturduğunuz etkileşimli panoyu sınıfta sergileyiniz.
9. Konuyla ilgili eksik kaldığı düşünülerek paylaşılan bilgilerin ve anlaşılmamış bölümlerle ilgili yönlendirilen soruların takibini yaparak bunlara verilebilecek cevapları panoya kaydediniz.

Değerlendirme:

1. Performans görevinizle ilgili takip eden sayfadaki grup değerlendirme formunu doldurunuz.
2. Performans görevinizin değerlendirilmesinde aşağıdaki karekodla verilen dereceli puanlama anahtarı kullanılacaktır.

Dereceli puanlama anahtarı

GRUP DEĞERLENDİRME FORMU				
Yaptığınız performans çalışmasını aşağıdaki ölçütlere göre değerlendiriniz ve soruları cevaplayınız.				
Değerlendirme Ölçütleri	Geliştirilmeli	Yeterli	İyi	Mükemmel
1. Grup üyeleri arasındaki uyum				
2. Grup üyelerinin yeteneklerine göre rol dağılımı				
3. Grup üyelerinin birbirlerini dinlemesi				
4. Grup üyelerinin diğer grupları dinlemesi				
5. Grup üyelerinin verilen görevi hazırlama sürecini doğru yönetebilmesi				
6. Grup üyelerinin zamanı verimli kullanabilmesi				
7. Grup üyelerinin çalışma sırasında birbirlerine saygılı davranması				
8. Grup üyelerinin çalışma sırasında diğer gruplara saygılı davranması				
9. Her bir grup üyesinin çalışmaya katkıda bulunması				
10. Grup üyelerinin elde edilen verileri sunması				
Grubunuzu nasıl oluşturdunuz? Üyeler hangi rolleri benimsedi, neden?				
Grubunuz etkinlik sırasında hangi zorluklarla karşılaştı?				
Aynı grupla bir başka çalışma gerçekleştirmeniz durumunda farklı olarak nasıl davranırdınız, neden?				